

INTERPELLATION 7/2014 rd

Eurokrisen och situationen i Grekland

Till riksdagen

Eurokrisens historia i korthet

Eurokrisen fick sin början i Grekland för sex år sedan. Landets lånenivå svällde till orimliga proportioner och den grekiska statens statistiska uppgifter visade sig vara falska. Bryssel kände till den förvanskade statistiken redan när Grekland stod på tröskeln till euron, men struntade i det. Att området för den gemensamma valutan inte var optimalt var det ingen som åberopade då, eftersom euron inte är ett ekonomiskt utan framför allt ett politiskt projekt.

Greklands lånefinansiering väckte diskussion i medlemsländerna i euroområdet. Ledarna i Tyskland och Frankrike förstod att deras stora banker kunde hamna i famnen på staten om Grekland blev insolvent. Det skulle bli dyrt att rädda bankerna. Därför höjde de rösten om solidaritet och euroområdets integritet. De beslöt ta reda på om det fanns något av de europeiska länderna som ville dela kostnaderna för Greklandsförlusterna.

Det fanns det. Den centerledda regeringen i Finland svalde betet. Dåvarande statsminister Matti Vanhanen framhöll i entusiastiska ordalag hur god affär det vore att låta Grekland låna pengar.

De första stödlånen beviljades 2010 när länderna i euroområdet började dela ansvaret för varandras skulder, tvärt emot vad som avtalats. Fördämningarna brast.

I december 2010 blev Irland det andra landet som fick ta emot ett stödpaket, eller i själva verket tvingades till det. Det framgick senare av handlingar som läckte ut i offentligheten att ECB

hotade att ruinera den irländska ekonomin om landet inte tar emot ett räddningspaket på 67,5 miljarder och på så vis räddar sina banker. Senare har det uppdagats vilket slags penninginrättningar det var fråga om. Den stora Anglo Irish Bank tog till exempel ockerpriser för sina lån, manipulerade räntenivåerna och bröt mot kapitalreglerna. EU brydde sig inte om den kriminella verksamheten. Det var bara bankerna som betydde något, det var inte viktigt att rädda vare sig den irländska ekonomin eller medborgarna.

Irland har småningom brutit den nedåtgående trenden i sin ekonomi, men krisen är långt ifrån över. Landet dras med en galopperande stats-skuld, arbetslösheten är fortsatt hög och den ekonomiska tillväxten, som i början av 2014 tog ny fart efter två år med nolltillväxt, dalade igen mot slutet av året. Det enda som har förhindrat arbetslösheten från att överstiga 20 procent är att högt utbildade unga har sökt jobb på annat håll under åren 2009—2013. Under den tiden lämnade sammanlagt nästan 400 000 personer landet. Det är ett chockerande stort antal, nästan 10 procent av Irlands befolkning.

I maj 2011 blev Portugal det tredje eurolandet som fick ett stödpaket. Också Portugals ekonomi är mycket svag efter stödpaketet, även om den värsta nedgången är över. Arbetslösheten är fortfarande hög, runt 14 procent, och statsskulden har ökat till nära nog 130 procent av bruttonationalprodukten samtidigt som ekonomin under det innevarande decenniet har krympt. På samma sätt som i Irland har också en stor del högt utbildad arbetskraft flytt undan den ekonomiska katastro-

fen. Det här lovar inte gott för ett land som inte ens under den ekonomiska uppgången i början av millenniet fick ordentlig fart på sin ekonomi.

I juni 2012 utlovades ett stödpaket på 100 miljarder till Spanien. På så sätt räddades banksektorn i landet efter att fastighetsbubblan spruckit. Placeraransvaret lyste än en gång med sin frånvaro och det var skattebetalarna som betalade förlusterna för de som investerat i bankernas skuldebrev. Än en gång slutade den av EU dikterade ekonomiska politiken i katastrof. Arbetslösheten i Spanien är otroliga 24 procent och statsskulden har ökat till cirka 100 procent av bruttonationalprodukten. Inte ens Europeiska kommissionen tror att situationen kommer att bli bättre. Enligt kommissionens senaste prognos minskar inte skuldsättningen under de närmaste åren, utan fortsätter växa.

Det femte landet som fick ett skuldpaket var Cypern, känt som skatteparadis och som tvättningsrättning för ryska pengar. Det skedde i mars 2013. Till följd av stödpaketet har Cyperns skuldbörda vuxit till cirka 110 procent av bruttonationalprodukten, arbetslösheten ligger på runt 17 procent och ekonomin har rasat med över 10 procent från 2011.

Det gemensamma för samtliga krisländer är att troligen inte ett enda av dem kommer att klara av sin skuldbörda. Skulden måste på ett eller annat sätt skrivas ner.

En närmare granskning av lånen till Grekland

Med hjälp av olika myndighetspublikationer är det möjligt att reda ut vilka hål i den grekiska kassan som lånepotten på praktiskt taget en kvarts biljon har fyllt igen.

En allmän missuppfattning är att lånen höll Grekland flytande. Politikerna målar upp hur lånen användes till de dagliga utgifterna, såsom läkarnas, lärarnas och polisernas löner och medborgarnas pensioner.

Det här är förstås bara en del av sanningen. Det hårda åtstramningen innebär att bara en del av trojkans lån på över 15 miljarder euro användes för statliga funktioner. När man räknar in en del av statens övriga finansiella behov i kalkyler-

na framgår det att Grekland bara behövde cirka 27 miljarder för de statliga funktionerna.

Den obekväma fråga som bör ställas till euroledarna är: Vart försvann merparten av pengarna?

Ledarna i euroområdet — med IMF:s obenägna bistånd — valde medvetet att använda nästan två tredjedelar av sina skattebetalares pengar till att betala lån som de i början av krisen inte gick med på att omförhandla. Det skulle ha varit nödvändigt och kunde ha gett Grekland en chans.

Den strategi som beslutsfattarna gick in för har i stället gett Grekland en kolossal skuldbörda och samtidigt berövat landet en fjärdedel av dess ekonomi. Landet har inte kommit på fötter igen.

Säkerheter eller en totalavkastningsswapp?

I Finland vill särskilt SDP gång efter annan påminna om hur väl de säkerheter som vi fick täcker alla eventuella kreditförluster.

Men det stämmer inte. Det vore skäl att sluta tala om säkerheter, eftersom det bara är ägnat att vilseleda skattebetalarna och medborgarna. Finland fick inte några traditionella säkerheter av Grekland. Landet var inte ens part i avtalet. Däremot köpte sig Finland ett visst skydd av de grekiska bankerna.

En totalavkastningsswapp är en helt annan sak än säkerheter. Sådana skulle täcka Finlands risker, men en totalavkastningsswapp gör det inte.

Grekland än en gång

Nu står Grekland än en gång i centrum för eurokrisen. Landet står snart inför parlamentsval, och Syriza, det parti som är förhandsfavorit, har lovat förändringar i låneprogrammen. Grekiska staten har skulder på ofattbara 170 procent av landets bruttonationalprodukt. Situationen är ohållbar. Skulden är avsevärt större än i början av krisen. Europeiska unionens har inte visat någon som helst förmåga att lösa krisen. Den har stått för en totalt amatörmässig uppvisning. Grekland har under fyra och ett halvt år fått uppta lån från andra länder i euroområdet och från Internationella valutafonden till ett belopp av sammanlagt 226,7 miljarder euro. Summan är svindlande och ett världsrekord i sin klass, om än tvivelaktigt.

Om Syriza genomför sin planerade politik, står Finland inför förluster på flera miljarder. Om Grekland betala sina skulder eller om de efterskänks, går en del av de lån som beviljats av finiska skattebetalares medel upp i rök.

Om landet inte står för sina åtaganden, väntar utträde ur euroområdet. Enligt den ekonomiska tidskriften Wall Street Journal bereder sig många av företagen i den finansiella sektorn på det här alternativet. I Bryssel anser många att det är ett ofrånkomligt faktum att åtminstone en del av skulderna måste efterskänkas. I vår regering är tongången en annan. Senast i december 2014 ansåg finansminister Antti Rinne att Grekland klarar av att betala sina skulder, räntor och lån. Situationen i Grekland lär vara så bra att landet snart kan komma tillbaka in på den internationella finansmarknaden.

När krisen inleddes var allt tal om att Grekland kunde lämna euron tabu. Nu hörs det från tyskt och franskt håll att det kunde vara tillåtet. Bankerna där har sina tillgodohavanden trygga med de pengar andra länders skattebetalare har borgat för. När eurokrisen började hade de finländska skattebetalarna inte en enda euro bunden i grekiska lån. Nu har vi åtaganden för sju miljarder.

Eurokrisen är inte över, den har bara gått in i ett nytt skede

Euroeliten berömmar sig ständigt om att ha gjort rätt i sin hantering av eurokrisen. Men när man ser tillbaka på utvecklingen i de länder som krisat och gör jämförelser med Island, som har bemött en kris av mycket liknande art, är det omöjligt att tycka att EU valt rätt politik. Island valde den linje som Sannfinländarna förespråkar, no bailout, och räddade inte sina banker. Trots det försvann inte Island från kartan eller rasade det Grekland till en nivå som enligt många ekonomiska mått näst intill motsvarar utvecklingsländernas. Den isländska ekonomin har lyckats bättre än krisländerna mått med i princip alla mått. Dess ekonomi har redan under flera år fortsatt att växa med god fart, arbetslösheten är mycket låg och både den offentliga och den privata skuld-

sättningen har sedan länge visat en klar minskning.

Det är skamligt att kalla stödpaketet för en framgångshistoria. Sådant tal förringar det mänskliga lidande som har följt på den missriktade politiken. Skattebetalarna i euroländerna har burit en orimligt stor del av kostnaderna. Sammanfattningsvis kan man konstatera att krisländerna under påtryckning från EU beslöt att rädda bankirerna, medan Island beslöt rädda det egna folket.

När allt detta tas i beaktande är det inte konstigt att allmänheten i länderna är rasande över att den politiska eliten har godkänt en princip enligt vilken banker och investerare räddas i stället för folket. Eurokrisen har alltså gått in i en ny fas där medborgarna i krisländerna röstar bort de politiker som lett deras länder in i ekonomisk katastrof. Greklands fall är inte unikt. I Spanien leder det nya radikala vänsterpartiet Podemos galluparna och också det partiet förespråkar en omförhandling av sitt lands skulder och en nedskrotning av EU:s ekonomiska regelverk. Också Front National, som vann i det franska valet, motsätter sig EU:s rätt att diktera Frankrikes ekonomiska politik och vill att landet frångår euron. I Italien stöder samtliga de största oppositionspartierna, inklusive Berlusconi's Forza Italia, öppet ett utträde ur euroområdet.

Att euroområdet faller sönder är åtminstone inte mer osannolikt nu än 2010, när stödpaketet infördes för att undvika just det. Ekonomin i krisländerna är samtidigt mycket svag och staternas skuldsättning betydligt högre än den var när stödpaketet sattes in.

Hela euroområdet har gått i stå på grund av eurokrisen som nu är inne på sitt femte år. Det här har också gjort det svårare för Finland att ta sig ur sina ekonomiska svårigheter. Det står klart att det som eftersträvades med den största investeringen i nationens historia inte uppnåddes. I affärsvärlden kallas det för en felinvestering.

På grundval av det ovanstående och med hänvisning till 43 § i Finlands grundlag framställer vi följande interpellation till den behöriga ministern:

Vad är enligt finansministeriet Finlands sammanlagda åtaganden för stödpaketet till Grekland och de andra krisländerna,

är Finland redo att avskriva krisländernas skulder med åtföljande förluster för finländska skattebetalare,

har Finland förberett sig på att euroområdet kan falla sönder och i så fall hur,

är den ekonomiska situationen i Grekland enligt regeringen bättre nu än den var 2010 och

instämmer regeringen med Internationella valutafonden, som anser att allvarliga fel har begåtts i hanteringen av eurokrisen?

Helsingfors den 20 januari 2015

Timo Soini /saf
Juho Eerola /saf
Ritva Elomaa /saf
Teuvo Hakkarainen /saf
Lauri Heikkilä /saf
Reijo Hongisto /saf
Olli Immonen /saf
Ari Jalonen /saf
Anssi Joutsenlahti /saf
Johanna Jurva /saf
Arja Juvonen /saf
Pietari Jääskeläinen /saf
Pentti Kettunen /saf
Kimmo Kivelä /saf
Osmo Kokko /saf
Jari Lindström /saf
Maria Lohela /saf
Anne Louhelainen /saf
Pirkko Mattila /saf

Lea Mäkipää /saf
Hanna Mäntylä /saf
Martti Mölsä /saf
Mika Niikko /saf
Jussi Niinistö /saf
Pentti Oinonen /saf
Tom Packalén /saf
Mika Raatikainen /saf
Pirkko Ruohonen-Lerner /saf
Vesa-Matti Saarakkala /saf
Ismo Soukola /saf
Maria Tolppanen /saf
Reijo Tossavainen /saf
Kaj Turunen /saf
Kauko Tuupainen /saf
Pertti Virtanen /saf
Ville Vähämäki /saf
Juha Väätäinen /saf